

19 vragen over een beugel bij volwassenen Uw gebit in het gelid

De tijd dat een beugel alleen iets is voor kinderen, ligt achter ons. Ook uw tanden hebben recht op orthodontie. Een stralende lach is de beloning.

- het maximumbedrag dat per jaar wordt uitgekeerd (een orthodontiebehandeling is vaak uitgespreid over twee of drie verzekeringsjaren)
- het maximumpercentage dat wordt vergoed
- voor welk type beugels de vergoeding geldt
- of de vergoedingen alleen voor kinderen onder de 18 gelden of ook voor volwassenen.

1. Waarom kiezen volwassenen voor een beugel?

Daar zijn verschillende redenen voor. Rechte tanden en kiezen horen bij een gezond, verzorgd voorkomen, zo is de algemene opvatting anno 2011. Ouders en grootouders zien het mooie resultaat van de beugels bij hun kinderen (of vrienden) en willen dat ook. Verder gaan de technische ontwikkelingen in de orthodontie razendsnel, waardoor er steeds meer mogelijk is. (Zo goed als) onzichtbare beugels verlagen de drempel om aan een beugel te beginnen, net als het feit dat de prijzen voor orthodontie de afgelopen jaren flink gedaald zijn.

Het is inmiddels allang geen taboe meer om als volwassene een beugel te dragen. Ook de houding van tandartsen is veranderd. Vroeger vonden zij een beugel bij volwassenen vaak overdreven, nu adviseren ze daar positief over.

Een afwijkende stand van het gebit en vooral van de kaken kan in sommige gevallen lichamelijke klachten geven, zoals pijn in de kaakspieren, hoofdpijn en nekpijn. In dat geval is er een medische aanleiding voor orthodontie.

Voor ouderen speelt nog iets anders. In de jaren tachtig had de helft van alle 50-plussers een kunstgebit. Door betere tandheelkundige zorg is dat tegenwoordig nog maar één op de vijf. Kortom: het loont om op latere leeftijd je tanden en kiezen recht te laten zetten. Met een beetje geluk heb je er zeker twintig of dertig jaar plezier van. Een kleine groep ouderen tot slot komt bij een orthodontist terecht omdat hun gebit na een val of ziekte beschadigd is geraakt, waarna de boel scheef is komen te staan.

2. Kan een orthodontist aan alle wensen voldoen?

Zolang het gaat om het rechtzetten van tanden en kiezen meestal wel. Dat ligt anders als er een ernstig probleem is met de stand van de kaken, bijvoorbeeld een grote overbeet. Bij kinderen kan met een beugel de kaakgroei worden beïnvloed, bij volwassenen is dat niet meer mogelijk. Om bijvoorbeeld een serieuze overbeet te corrigeren, is dan een kaakoperatie nodig.

3. Wat voor soort beugels zijn er voor volwassenen?

Volwassenen krijgen bijna altijd een vaste beugel, omdat tanden en kiezen daarmee (in tegenstelling tot een uitneembare beugel) alle kanten op kunnen worden bewogen. Dat geeft het beste resultaat.

Verreweg het meest gebruikt is de slotjesbeugel (meestal boven en onder, maar een van de twee kan ook). Met een speciale lijn worden er slotjes (Engelse term: brackets) op alle tanden en kiezen geplakt. Door de slotjes

komt een ijzerdraadje. Die draad wordt aan de slotjes vastgezet met kleine elastiekjes. Door de constante druk van de draad verplaatsen de tanden en kiezen zich ongeveer een millimeter per maand. Van oudsher zijn de slotjes metaalkleurig, maar er zijn tegenwoordig ook witte en doorzichtige. Die laatste zijn nauwelijks zichtbaar en worden het meest voor volwassenen gebruikt.

Een nieuwe ontwikkeling zijn de zelfigerende slotjes, oftewel: slotjes met een clipsluiting, waarin de draad wordt vastgeklemd. Elastiekjes zijn dan niet nodig. Zelfigerende slotjes zorgen ervoor dat de draad makkelijker door de slotjes glijdt, waardoor de orthodontist tussentijds minder vaak hoeft bij te stellen. Bovendien is een beugel zonder elastiekjes makkelijker schoon te houden.

Iets ander nieuws is de linguale beugel: een soort slotjesbeugel, maar dan aan de binnenkant van het gebit. Door de ingewikkelde techniek duurt het langer om een goed resultaat te bereiken. Verder is de beugel pijnlijker dan een 'gewone' slotjesbeugel en erg duur. Daar staat tegenover dat aan de buitenkant niet te zien is dat iemand een beugel draagt. Op dit moment zijn er in Nederland nog maar weinig orthodontisten die de linguale beugel plaatsen.

Een relatief nieuwe – en populaire – methode zijn doorzichtige kunststof beugels (ook wel bekend als Invisalign, de naam van een van de producenten). Aan de hand van een scan van het gebit fabriceert een computer een set van vijftien tot dertig doorzichtige hoesjes die precies over de tanden passen. Elk hoesje wordt twee tot drie weken gedragen en heeft een net wat andere vorm. Zo duwen de hoesjes de tanden langzaam in de goede stand. Omdat een kunststof hoesje minder gericht kracht uitoefent op het gebit dan een slotjesbeugel, is de methode alleen geschikt voor beperkte afwijkingen.

Het grote voordeel van de hoesjes is dat ze nagenoeg onzichtbaar zijn. Bovendien kun je ze uitnemen tijdens het eten en het tandenpoetsen. Vandaar de populariteit. Toch werken veel orthodontisten liever niet met deze beugelvorm. Omdat de behandeling vooraf helemaal door een computer is berekend, valt er tussentijds niets bij te sturen. Dat betekent dat het eindresultaat vaak minder goed is dan het met een slotjesbeugel had kunnen zijn. Dat kan tot teleurstelling van de cliënt leiden en is geen goed visitekaartje voor de orthodontist. Andere nadelen zijn de langere behandelduur en de hoge kosten.

4. Hoeveel volwassenen hebben een beugel?

Het exacte aantal is niet bekend, maar zeker is dat het aantal snel stijgt. Inmiddels is 10 tot 20 procent van alle beugeldragers 18-plus. De meesten van hen zijn twintigers en dertigers, maar de laatste paar jaar neemt ook het aantal oudere beugeldragers (40-plus) flink toe.

5. Is er een maximumleeftijd voor het plaatsen van een beugel?

Nee. Er zijn zelfs orthodontisten die 60-plussers onder behandeling hebben. Het is wel zo dat het bot, het tandvlees en de tanden en kiezen in goede gezondheid moeten zijn voordat je aan een beugel kunt beginnen. Bacteriën hechten zich namelijk makkelijk aan (de onderdelen van) een beugel. Daardoor kan bijvoorbeeld een ontsteking van het tandvlees snel verergeren.

Rokers hebben vaak onophoudelijk geïrriteerd tandvlees. Bij hen een beugel plaatsen is niet onmogelijk, maar wel lastiger.

Iets anders is dat sommige medicijnen ervoor zorgen dat tanden zich moeilijker laten verplaatsen. Dat geldt vooral voor bepaalde ontstekingsremmers, de NSAID's. Als een patiënt die langdurig gebruikt, zal een orthodontist vaak eerst een proefbeugel plaatsen om te zien wat er aan verschuiving haalbaar is.

6. Wanneer kies je voor welke beugel?

Dat hangt van de startsituatie en het beoogde resultaat af, en van de voorkeur van de patiënt. Aan de hand van een intakegesprek, röntgenfoto's en gipsen gebitsmodellen maakt de orthodontist in samenspraak met hem of haar een keus voor een bepaald soort beugel.

7. Wanneer is het nodig om een buitenboordbeugel te dragen?

Bij volwassenen nooit. Een buitenboordbeugel wordt gebruikt om de groei van de kaak te beïnvloeden, en dat is bij volwassenen niet aan de orde.

8. Wanneer ga je naar de tandarts voor een beugel en wanneer naar een orthodontist?

Volgens de Nederlandse wet mogen niet alleen orthodontisten maar ook tandartsen beugels plaatsen. Naar schatting een derde van alle tandartsen verricht orthodontische handelingen. Meestal beperken zij zich tot simpele correcties.

Een orthodontist is een specialist die vier jaar heeft doorgestudeerd na zijn tandartsexamen. Een tandarts die orthodontie erbij doet, heeft daar geen speciale opleiding voor gedaan. Tijdens zijn tandartsstudie heeft hij enkele weken orthodontieonderwijs gevolgd.

Vanwege zijn uitgebreide ervaring kiezen veel volwassenen voor een orthodontist. Sommigen gaan liever naar de tandarts, bijvoorbeeld omdat dat ze hem al kennen en vertrouwen. Een andere reden kan zijn dat er geen orthodontist in de buurt zit of dat daar een wachtlijst voor is. Overigens hebt u voor een consult of behandeling door een orthodontist geen verwijfsbrief nodig.

9. Er wordt veel geadverteerd met de 'zes-maanden-beugel'. Wat is dat?

Een slimme marketingtruc. In reclames wordt beweerd dat er speciale beugels zijn waarmee je gebit gegarandeerd binnen zes maanden recht staat. Maar dat hangt er maar net van af hoe ingewikkeld de startsituatie is en wat je einddoel is. Kortom: een gegarandeerde 'zes-maanden-beugel' bestaat niet.

10. Wat kost een behandeling?

Dat hangt van de duur en de soort beugel af. Een behandeling met een slotjesbeugel boven en onder kost gemiddeld tussen de €1400 en €2200. Wie kiest voor een linguale beugel, is tussen de €1500 en €5000 extra kwijt (afhankelijk van de techniek die de orthodontist gebruikt). De onzichtbare uitneembare hoesjes (boven en onder) kosten €3000 à €4000.

11. Hoelang ben je ermee zoet?

Gemiddeld negen tot achttien maanden. Als het probleem simpel is, bijvoorbeeld één voortand die een beetje scheef staat, kan het ook sneller.

Uit onderzoek blijkt dat orthodontisten ongeveer twee keer zoveel tijd kwijt zijn aan de behandeling van een volwassene als aan die van een kind. Dat komt doordat de afwijkingen bij volwassenen vaak ingewikkelder zijn en het meer moeite – en dus meer tijd – kost om in een volwassen gebit veranderingen aan te brengen. Verder vragen volwassenen meer om uitleg en stellen ze hogere eisen aan het eindresultaat.

Tijdens een behandeling komt een patiënt eens in de vier à acht weken op controle. De orthodontist checkt dan of alle onderdelen van de beugel nog intact zijn en of de verplaatsing van tanden en kiezen gaat zoals verwacht. Zo nodig stelt hij de beugel bij. Bij een slotjesbeugel wordt regelmatig een nieuwe, sterkere draad geplaatst, om meer druk op de tanden te zetten. Om dezelfde reden worden de elastiekjes vervangen.

12. Kun je er alles mee eten en drinken?

Ja. Wel vergroot het eten van iets kleverigs, zoals een toffee, of het afbijten van iets hards, zoals een wortel of een appel, de kans dat er iets aan de beugel kapot gaat.

Met een vaste beugel is het extra lastig om tanden en kiezen goed schoon te houden. Bovendien blijven etensresten en bijvoorbeeld suikers uit dranken gemakkelijk aan de beugelonderdelen vastzitten, waardoor er sneller gaatjes in tanden en kiezen ontstaan. Het is dus van groot belang het gebit met een beugel heel goed te poetsen. Een elektrische tandenborstel komt het beste tussen alle hoekjes en gaatjes.

13. Wordt een beugel door de zorgverzekeraar vergoed?

Begin jaren '90 is vrijwel alle orthodontie uit de basiszorg gehaald. Alleen bij aangeboren afwijkingen (zoals het ontbreken van tanden of kiezen), een ernstige groeistoornis in het gebit of een sterk afwijkende kaakstand wordt orthodontie (en een eventuele kaakoperatie) uit het basispakket vergoed. Dat betekent dat u in bijna alle gevallen zelf voor een beugel moet betalen. Veel zorgverzekeraars vergoeden orthodontie wel (deels) vanuit de aanvullende tandartsverzekering. De voorwaarden daarvoor lopen sterk uiteen.

Let u bij het kiezen van een verzekering in ieder geval op:

- het maximumbedrag dat per jaar wordt uitgekeerd (een orthodontiebehandeling is vaak uitgespreid over twee of drie verzekeringsjaren)
- het maximumpercentage dat wordt vergoed
- voor welk type beugels de vergoeding geldt
- of de vergoedingen alleen voor kinderen onder de 18 gelden of ook voor volwassenen.

Op de website van de Vereniging van Orthodontisten (www.orthodontist.nl) vindt u per zorgverzekeraar een actueel overzicht van de orthodontievergoedingen.

14. Is het resultaat blijvend?

Zonder voorzorgsmaatregelen gaan de tanden en kiezen van 80 procent van de patiënten na afloop van de behandeling weer schuiven. Om dat te voorkomen, plakken veel orthodontisten een draadje (ook wel 'spalkje' genoemd) achter de onder- en boventanden. Een andere optie is om (in ieder geval 's nachts) een losse

'retainerbeugel' te gebruiken, een doorzichtig plastic plaatje dat, net als het spalkje, tanden en kiezen op zijn plek houdt.

15. Is een beugel pijnlijk?

Dat verschilt van persoon van persoon. Vooral de eerste paar dagen kunnen patiënten last hebben van een nieuwe beugel. Meestal verdwijnt de pijn binnen een week.

Elke keer als de orthodontist de beugel bijstelt, kunnen de tanden weer een paar dagen gevoelig zijn. Dat is bijna altijd minder dan toen de beugel geplaatst werd.

16. Hoe weet je of een orthodontist goed is?

Orthodontisten van de Vereniging van Orthodontisten zijn als specialist geregistreerd. Dat betekent dat ze na hun tandartsstudie een vierjarige specialistenopleiding hebben gevolgd, dat ze verplicht nascholing volgen en dat ze regelmatig ter controle worden bezocht door collega's. Dat alles om te bewaken dat de kwaliteit van hun werk goed is. Maar het is geen garantie. Vaak werkt het het beste om advies te vragen aan mensen die een beugel hebben gehad en die tevreden zijn met het resultaat. Dat kunnen mensen uit uw omgeving zijn, maar bijvoorbeeld ook van een forum op internet.

17. Zijn de tarieven voor beugels overal in Nederland hetzelfde?

Ja, alleen verschillen de tarieven voor orthodontisten en tandartsen. Het plaatsen van een slotjesbeugel door een tandarts is duurder dan door een orthodontist. De redenering daarachter luidt als volgt: omdat een tandarts minder gespecialiseerd is, zal hij meer tijd kwijt zijn aan dezelfde handeling dan een orthodontist. Vandaar dat hij er ook meer voor betaald krijgt. Dat geldt voor alle orthodontische zorg. Om die reden hebben verschillende orthodontisten zich de afgelopen jaren uit het specialistenregister laten uitschrijven. Zij noemen zich nu weer tandarts. De afgelopen twintig jaar zijn de prijzen (vastgesteld door de Nederlandse Zorgautoriteit) overigens gehalveerd. In West-Europa is alleen in Groot-Brittannië orthodontie goedkoper.

18. Zijn er wachtlijsten?

Vroeger was dat wel het geval, maar de afgelopen jaren zijn die grotendeels weggewerkt. Met name in het westen van het land en bij zeer gespecialiseerde orthodontisten (die bijvoorbeeld alleen volwassenen behandelen of één soort beugel plaatsen) kunnen er nog wel wachtlijsten zijn.

Om erachter te komen of de orthodontist van uw voorkeur een wachttijd heeft, doet u bij hemzelf navraag. Er is geen landelijk overzicht waarin de wachttijden worden bijgehouden.

19. Zijn er ook andere opties dan een beugel?

Als u geen zin hebt om langdurig een beugel te dragen of het gebitsprobleem is niet met een beugel op te lossen (te korte tand, afwijkende kleur), dan kunt u – als de tanden niet te scheef staan – kiezen voor 'facings'. Die worden niet geplaatst door een orthodontist, maar door een (esthetische) tandarts. Bij een behandeling met facings worden er schildjes van porselein in de gewenste vorm en kleur over de eigen tanden geplakt. Een andere mogelijkheid is om een tandkleurig laagje van vulmateriaal (composiet) over de tand aan te brengen.

Dit artikel is tot stand gekomen met medewerking van Wilma van Beers, orthodontist en woordvoerder van de Vereniging van Orthodontisten, en Bas Nijjo, orthodontist voor volwassenen (www.rechtetanden.nl).

Door: Marte van Santen

Bron: [Plus Magazine](#) - 17-02-2011